

Függetlenség szemle

SZERKESZTI ÉS KIADJA: DR. HEGYMEGI KISS PÁL

II. Rákóczi Ferenc Nagyságos Fejedelelem

Kassa város képviselő testülete, a II. Rákóczi Ferenc lovasszobor-alap emlékbizottság javaslatára, hozzájárult ahhoz, hogy a Nagyságos Fejedelelem és bujdosó társai emlékére, egy latin feliratú emléktábla helyeztessék el a kassai Dóm északi falán, kegyeletes figyelmeztetésül, a székesegyház sirloltjában nyugvó hamvakra. Az emlékművet az összes szlovenszói magyar kultategyesületek közös rendezésében a szlovenszói országos kiállítás ideje alatt avatták fel, szép kegyeletes ünnepség keretében.

A megható ünnepség, mely hódolt a Nagyságos Fejedelelem emlékének, megmutatta az elszakított magyarság forró együvértartozását.

Ez az együvértartozás bizonyítja azt, hogy minden erőszakos ténykedés, elszakítás, megcsönkítés dacára a magyarok mindenütt — magyarok maradnak.

Rákóczi fejedelelem a legendák embere volt, legendák hőse lett. Életvitel alapján alakította ki a nép képelethez őt emberfeletti emberé. Az így kialakult kép megmarad örökkön-örökké élővé eszményesülve. Minden, ami emberi volt, lefoszlik róla lassan-lassan, de megmarad belőle a lélek, az általa képviselt gondolat, mint példát adó és életet formáló ideál. Az egész természetes, hogy ezt az átlényegülést csak olyan emberen hajtja végre a nép, aki eszméinek magasatos tisztaságával, szavai nemességével s tetteinek erejével rászolgált. Aki nemes ember volt életében, de emberré testesült igé.

A magyar történelem igen sok igaz ember alakja tisztult így ideállá. Szentek és hősök állanak előttünk, mint életirányító példák és a mai magyar nemzedéknek egyetlen kötelessége, hogy ne a gonoszokat, hanem a szenteket utánozza. A mai kor megköveteli tőlünk mindnyájunktól, kései magyaroktól, hogy százszázalékosan erényesek legyünk. Az a nemzet, mely ilyen legendás hősokeket adott az egész emberiségnek, el nem pusztulhat soha, az emberiség életének végezetéig, ha az ő általuk megmutatott erények útjait járja. Rákóczi Ferenc Nagyságos Fejedeleme a szabadság eszményét képviselte. Azt az eszmét, amely teljesen még ma is sem valósult meg. Az ő harca tulajdonképpen a Habsburgház ellen kezdődött, mely a „főlszabadító jogán” saját tulajdonának tekintette a török által feldúlt országot. Az ősi birtokokból kiforgatta a régi magyar urakat és kegyenceinek

Tejmonopólium készül Az O. M. T. K. kivégzi a kisüzemeket

E cikket egyik jelentős közéleti tényezőnk írta, közérdekből közreadjuk.

Az Országos Magyar Tejszövetkezeti Központ XV. közgyűlésének lefolyásáról a lapok már hírt adtak.

Kénytelenek vagyunk foglalkozni mi is a közgyűlési határozattal, melyen majdnem minden felszólaló, valósággal dieshimuszot zengett a vezérigazgató érdemeinek méltatásánál és úgy állították őt oda, mint aki az egész nemzet hátlárára tarthat igényt.

A jelentés szerint, az OMTK az elmúlt esztendőben 120 millió liter tejet hozott forgalomba. Ezt az óriási forgalmat úgy igyekeznek feltüntetni, mintha ez egyedül az OMTK tökéletes üzletvitelének lenne az eredménye, holott a valóság az, hogy ez a mamut üzem, sok kis tejállalatot, kisiparost fosztott meg a lételehetőségtől úgy, hogy megfélemlítette őket, minden rendelkezésre álló eszközt igénybe vett tönkretételükre és az államot terhelő óriási áldozatokkal, üzemeiket

leszereltette, kezelésbe átvette. Nincs helyünk felsorolni azt a rengeteg kisebb-nagyobb tejüzemet, melyet az OMTK elnyelt és ezzel saját tejmenyiségét emyire megnövelte. Ehhez semmiféle szakértelemre és képességre nem volt szükség, egyedül csak az államtól kapott könnyű pénzre, a sok-sok millió pengőre. Ez az egyetlen érdeme a vállalatnak, hogy az ehhez szükséges milliókat vállalata részére megszerezte a kormánytól. Ha ezek a kisajátított vállalatok és kisüzemek akkora anyagi támogatást kaptak volna, mint az OMTK, kapott, gyönyörűen elvégezték volna a tejjelátás munkáját és szakszerűbben tudták volna vezetni üzemeiket.

Ha a tőlük lekapesolt tejmenyiséget levonjuk, szerény évi 20 millió liter marad az OMTK részére.

Az igazgatósági jelentés azt mondja, hogy addig, míg az OMTK át nem vette a tejjelviteli üzletet, Zalában és Somogyban csak 2-3 filléres tejárakat kaptak a gazdák. A jelentés adós maradt azzal, hogy

nagyvállalatok vagy kisiparosok fizettek-e 2 fillért a tej literjéért?

Köztudomású tény, hogy a kisipartól a gazdák mindenkor több pénzt kaptak a tejért, mint bármelyik mamut vállalatától. Az OMTK rengeteg egzisztenciát, sok száz keresztény hadirokkant és tűzharcos ember elhelyezkedését nehezítette meg, mert hiszen ezek az ország legszerényebb és legelűgöttőbb részében is, önálló egzisztenciát tudtak volna teremteni maguk és családjuk fenntartására, ha megtarthatták volna a tejjelvitel és beváltás lehetőségét részükre.

Az is köztudomású, hogy az OMTK ott, ahol nincsenek telepei, egyáltalában nem vásárol tejet addig, míg egy bizonyos kisember nem alapít üzletet és ha a kezdeményező már keserves munkával és ráfizetéssel beszervez egy területet, akkor jelentkezik a mamutvállalat és a kidolgozott területre lecsap és a kisembert kiforgatja az egzisztenciájából.

Az OMTK jelentése szerint a

osztotta szét a földeket. Az üresen maradt földekre nem a hódoltság területéről menekült magyar földnépét ültette vissza, ők földönfutók maradtak, de ide hozta a szerbeket, románokat, szlávokat, németeket és így az azelőtt szinmagyar területeket a nemzetiségekkel teleítette. Ezek az új települők rengeteg kedvezményt és kiváltságot kaptak, a megmaradt, kevés, magyar jobbágyosság vállára szakadt a sok háborúság minden terhe. Idegen katonaság hajtotta be a magyar népen az adót, a dézsmát és a robotot. Többször annyit, mint amennyire szükség volt és a beszédett pénznek nagyrésze nem az államkasszába került, hanem a kezelők zsebébe.

Szörnyű elnyomás alatt érlelődött Rákóczi lelkében a vágy, felszabadítani ezt a szerencsétlen népet.

A Habsburgok azt remélték, hogy Rákóczi, akit kényszer útján — jezsuita nevelésben részesítettek — Sáros megyébe visszatérve, hű vazalusa lesz majd a császárnak.

A bécsi udvar azt az utasítást adta, hogy az adót, a dézsmát és a robotot könyörtelenül hajtják be a népen és a minden terhet viselő jobbágyosság végül is majd fellázad,

földes uraikra fog támadni és így előkészített „parasztlázadás” jó ürügy lesz arra, hogy a magyarságot fegyveres irtó háborúval kipusztítsák.

Ez a számvetés nem vált be, mert a föld népe érezte ugyan a zsarnokság ostoresapárait, de látta, hogy a magyar nemesség is vele szenved. Csak egy vezér kellett ahhoz, hogy az ország szabadságharca fellángoljon és ez a vezér lett II. Rákóczi Ferenc. A fejedelmi sarj. Családjának minden ága, apai és anyai ágon hősokeket, vértanúkat termelt a magyar történelemnek. S mikor Hegyalján esakugyan fellángolt a jobbágylázadás, Esze Tamás mezitlábos regimentje már Rákóczi nevét éltette. A fölkelést leverték, Rákóczi igazolni akarta magát, hogy ártatlanul keverték a hirbe. Színleg elhitték, de titokban már elhatározták vesztét. Hamarosan megtudta, hogy mily sorsot szánt neki a császári udvar. A cselvetések és konspirációk Rákóczi szemét végleg megnyitották. A parasztlázadás várva-várt vezérére, maga, a göggyében elvakult bécsi udvar adta — nem az elégedetlen jobbágyok, de a vérig ki-nozott, halálra ítélt magyar nemzet élére.

Rákóczi nem volt a mindenáron való háború embere. Békét akart, de nem tudott az üres ígéreteknek hinni. Két évszázad meg nem tartott esküje, békeokmányok, hitvelelek, pecsétek és aláírások, eléggé bizonyították azt, hogy a magyarság nem várhat, nem kaphat senkitől semmit, s csak azt érheti el, amit maga tud kiküzdeni. Amiótt Rákóczi fegyvert fogott — az alkotmányos és vallásszabadságért — ki is vivta, annak dacára, hogy háború-vesztés lett. A háború után Rákóczinak amnesztiáért kellett volna jelentkezni. Ha megalázkodott volna a Habsburgok előtt, visszakapta volna régi gazdagságát és jólétét, békés otthonát és világszép asszonyával boldog családi életét, két fia körében. De Rákóczi az egy Istenen kívül más előtt nem hajtott fejet, inkább választotta a rodostói számkivetést, de egyszer kimondott szavát nem másította meg. Rákóczi Ferenc főlséges fejedelmi alakja, érebe öntött, tiszteletet parancsoló szobor, melyen az emberi jellem minden szépsége kidomborodik s ami más halandóban csak vágy lehet az igaz, életre, az benne élő valósággá lett.

(hb.)

PÁRTOK SORSA

tejszövetkezetek látogatása óriási összegbe kerül. A központ intézi a mérlegmunkákat és ahová ő kiszáll — természetesen, hogy felszámítja a megvizsgálható szövetkezet terhére a költségeit.

Erre a munkára nemcsak, hogy nincs költsége, hanem még keres is rajta.

Ez a vállalat már eddig rengeteg milliót kapott az államtól, az adófizető polgárok keserves filléréiből és máris olyan korlátlan hatalmat élvez a tej értékesítése terén, hogy jóformán egyeduralgoló ezen a téren.

Az OMTK azt állítja, hogy országos átlagban 12,97 filléres árat fizetett a tejért. Ez az ár csak úgy alakulhat ki, ha a vidéki tejárakat összeadjuk a budapesti fogyasztási tejért fizetett árral.

Igy nem lehet megnyugtató, igaz adatokat produkálni.

Ez a két ár egymástól elkülönítendő és akkor megkapjuk a vidék szempontjából döntő, igaz tej-árat.

Érdekes és megdöbbentő, hogy annak dacára, hogy ilyen hatalmas arányú forgalmat bonyolít le az OMTK és eddig ilyen mérhetetlen sok pénzt áldozott rá a kormány, mégis az OMTK szanálására készülnek és pedig olyképen, hogy a fővárosba szállítandó fogyasztási tejért 18 filléres tejjel kapna a termelő a budapesti tejjel ellátó vállalatok pedig, minden liter tej után 2 fillért fizetnének egy külön kasszába és ebből a külön kasszából 25—30 százalékot az OMTK-nak lennének kötelesek átengedni, mely összegből azután a budapesti tejjel ellátó üzemek kisajátítását végeznék el, hogy ezáltal az OMTK-nak napi tejjhozama az eddigi cca 50 ezer liter budapesti fogyasztási tejmennyiséggel kb. 150 ezer literes napi teljesítményre emelkedjék.

Tiltakozni kell az ellen, hogy a polgári módon vállalkozásokat életképtelenné tegyék, üzemének megszüntetésére ítéljék, elsősorban pedig tiltakozni kell az ellen, hogy az OMTK mérhetetlen átvágya minden ilyen vállalkozást feltaláljon.

Tiltakozni kell az OMTK monopóliuma ellen.

Hol a biztosíték arra, hogyha ezt a monopóliumot az OMTK megkapja, megfizeti-e és meddig, azokat a tejjárakat, melyeket most iger a gazdaközönségnek és ezzel akarja szédíteni őket.

Nem hisszük, hogy a főváros bölcs vezetősége ilyen képtelen és jellemzetlen tervbe belemenjen, ahhoz hozzájáruljon, vagy azt elősegítse. Rengeteg kispolgári egzisztencia, adófizető anyai érdeke fűződik ehhez.

Az OMTK állításainak ne dőljön be a igazgatársadalom, mert ez az egész jelentés, majdnem minden részletében, csak céltudatos hangulateltetés, önző egyéni érdekek és egyéni hiúság kielégítésének vonalában álló machináció.

Az OMTK ha megfelelt volna hivatásának, nem lenne most szükség arra, hogy szanálására sor kerüljön.

Szakemberek kellene ide és üzletemberek, akik nem ráfizetést produkálnak, hanem termelnek és dolgoznak magyar lelkeséggel önmaguk javára, épp úgy, mint a köz javára.

Mindaddig, amíg a parlamenti rendszerünkhez ragaszkodunk, rendkívül fontos a pártok alakulása és sorsa. Bizonyos, hogy Magyarország ma történelmének egyik legsorsdöntőbb korszakát éli. Azok a rendkívüli erők, amelyek körülöttünk mindenütt feszülően vannak és amelyek — sokak megítélése szerint — egy újabb hatalmas háborúra is vezethetnek, szinte drámaivá teszik mai nemzedékünk életét.

A magyar alkotmány történelmi, tehát az idők változásával maga is változik. Alkotmányunk egyik legfontosabb pillére: az országgyűlés. Leglényegesebb változáson éppen 90 évvel ezelőtt: 1848-ban ment át, amikor a népképviselői alsóházra tértünk át. De lényegesen megváltozott a régi főrendiház is, már 1885-ben, majd az új felsőház 12 évvel ezelőtt. Az is lényeges változás hozta az alsóházba, hogy legújabb törvényünk szerint a legközelebbi képviselőválasztások más kerületi beosztással, a lajstromos rendszer kiterjesztésével és ami fő: titkosan fognak lefolyni. Mindezek a változások azonban csak kerületi szolgálnak s a legfontosabb az, hogy ezt a kerület az elő nemzedék miképpen, illetve kikkel lölti ki?

A politikai pártoknak alakulása és változása — amint a fentiekből látható — döntő fontosságú a legközelebbi országgyűlés megalakulása előtt.

Ha valaki azokat a hatalmas és valóban sorsdöntő feladatokat látja, amelyeket a csonkaszabály országgyűlésnek rövidesen meg kell oldania, gondolkodóba esik azon, hogy vajjon a mai politikai pártok átérzik-e a feladatoknak ezt a roppant súlyát és képesek lesznek-e önmagukat felrészíteni, sőt radikálisan átajkítani, hogy megfelelhessenek annak a valóban történelmi feladatnak, amelyet a sors kikerülhetetlenül a mi vállainkra rakott.

A történelem hivatott arra, de már mi is elbíráhatjuk, hogy az ország óriási területeinek elvesztésében mennyire bűnös az 1918. előtti 2-3 generáció, de legelső sorban ennek a korszaknak országgyűlései, országgyűlési pártjai és azoknak vezetői? Ha ennek a történelmi vizsgáltnak mérlegét felállítottuk, csak akkor vagyunk képesek átérzeni a feladatoknak roppant súlyát és tömegét, amelyek reánk hárultak, mi előttünk állnak s amelyek az az elmúlt trianoni, közel két évtized — valljuk be — majdnem teljesen megoldatlanul hagyott. Alig néhány hónapja annak, hogy óriási sőt talán helyrehozhatatlan mulasztásokat póllandó, a kormány a hadsereg korszerű kiépítésére gondolt. Természetesen ez most mindenképpől és mindenekfelett vajó feladatunk. De — amint ezt kitűnő hadügyminiszterünk is nem egyszer hangoztatta — a modern néphadsereg legelső kötelessége, hogy a nép gazdaságilag és szociálisan kiegyesülyözött, meglehetősen sorsában és jövőjében bízó és testileg-lelkileg alkalmatlan legyen a katonai s ami a hadsereg végecélja: a háborús szolgálatra és erőfeszítésre. Azt is bevallhatjuk, hogy azokat az óriási gazdasági és szociális egyenlőtlenségeket és ezekből származó roppant veszélyes belső feszültségeket, amelyekkel mindenki ismer, egyáltalában nem vettük le olyan történelmi méretű törvényalkotásokkal, amelyek a mai idők és a mai magyar nemzedék kötelességeinek megfelelően.

Hogy legelső helyen említsük: a földkérdés egész problémája szinte teljesen megoldatlan. Szorosan összefügg ezzel a világnak egyik legantiszociálisabb és legantidemokratikusabb adó- és közteherrendszere és még sok ilyen hatalmas probléma, amelyeknek megoldása nemcsak a esonkaszabályokra nézve sorsdöntő, hanem mindazokra a kétségtelenül és kikerülhetetlenül reánk váró feladatokra nézve, amelyek a fölünk elszakított, de feltétlenül visszazendő területekre vonatkoznak.

Ha ebből a magasabb szemszögből nézzük politikai pártjainkat, be kell vallanunk, hogy alig-alig látjuk jelét annak, hogy ezekhez a hatalmas nemzetpolitikai problémákhoz, a megfelelő történelmi felelősséggel és elszántsággal nyulnának hozzá. Szinte azt mondhatnánk, hogy nem csoda, ha akadnak szép számmal olyanok, akik talán nem is a mellettünk kialakult két hatalmas európai állam, még hozzá velünk szemben barátságos állannak: Itáliának és a Német Birodalomnak példájára és az ottani irányító eszmék kétségtelen hatására és befolyására, hanem egyszerűen a hazai tespe-

dés, kicsinyes látókör és a politikai pártok stílustalan szereplése miatt gondolnak arra, hogy a parlamenti rendszer nálunk is képtelen betölteni történelmi feladatát, elforhadhat, kiélt és megújulásra képtelenül elcségyesedett.

Mi mégis hiszünk abban — még pedig ugyancsak anélkül, hogy a parlamentáris rendszernél megmaradt államok példájára hivatkoznánk —, hogy a parlamentáris rendszer nálunk Magyarországon továbbra is alkalmas lesz annak a legfontosabb nemzeti feladatának betöltésére, amelyre hivatott, de csakis akkor, hogyha parlamenti pártjaink teljesen átatakolnak, most a legutolsó percben, amikor a szinte száguldó történelem utolsó vészjelei figyelmeztetnek; s amikor az újonnan alkotott törvény alapján kiírandó választások elkerülhetetlenek. Mert azt ne képzelje senki, hogy ezek a választások elhalaszthatók, vagy hogy a mai parlament, bármilyen körülmények között is meghosszabbítható lenne. Talán a legnagyobb bűnök egyike az volt, hogy a háború, egy elavult parlamenti és pártrendszerrel ért bennünket és hogy ezt a legfontosabb állami szervet ki nem cseréltük, hanem életét a háború végéig változatlanul kitöltük. Ebben a rettenetes történelmi tévedésbe megegyeszer nem eshetünk bele.

Ilyen körülmények között nagyon gyenge jelző, ha sorsdöntőnek, a szó el nem kopott értelmében történelmi jelentőségűnek állítjuk azt, hogy egy lényegesen, sőt radikálisan más összefelülről, emelkedettebb nézőpontú olyan parlament újjön össze mihamarabb, amely ennek a szemtelnek hallatlan feladatait felismerve, roppant mulasztásait helyrehozva, valóban történelmi alkotásokra képes.

Ebből a szemszögből itélve megmai politikai pártjainkat, egyfelől a legszorosabban kell látnunk, hogy sem a kormányzó többség pártja, de még kisebb — részben ellenzéki, részben kormánytárogató — pártjaink sem foglalják meg a helyzethez mért súlyos, komolysággal azzal, hogy önmagukat gyökeresen felújítsák, hogy programjukat, célkitűzéseiket, a történelem méreteihez állítsák be; sőt ellenkezően azt látjuk, hogy ennek a súlyos mulasztásokkal terhes közel két évtizednek pártjai, a maguk életét mindenáron, sőt mesterségesen meghosszabbítani igyekeznek anélkül, hogy célkitűzéseiket és a célokhoz mért eszközöket gyökeres revízió alá vették volna.

A kormányzó többség, az u. n. egységes párt — amelynek uralma jegyében folyt le ez a roppant súlyos két évtized — elég legyen csak a pártatlan történelmudósra; Szegfű Gyulára hivatkozni — egyáltalában nem mutatja jeleit annak, hogy megújodni akarna, vagy képes lenne. Nekünk és sokaknak szent meggyőződése, hogy ez a párt történelmi hivatását egyáltalában nem töltötte be; sem cselekvéseivel, sem célkitűzéseivel nem alkalmas az ország sorsának további intézésére. Hogy azonban a remélhetően befolyásolhatatlannul, a saját kicsinyes érdekei védelmében gyalázatos hatalmi eszközöket igénybe nem véve és pártatlanul lefolyandó tiltkos választá-

Mégis bíróság elé kerülnek az osztrák kormány volt tagjai

A német hivatalos lap új törvényt közöl „a volt osztrák szövetségi és tartományi kormányok tagjainak és cinkosainak felelősségéről.”

Igy a volt osztrák szövetségi kormányoknak azon tagjai, kik közéleti működésük során jogsértést vagy népellenes cselekedetet követtek el, valamint „cinkosaik” is egy Bécsben létesítendő állami bíróság előtt felelősségre vonhatók. Ez áll a volt tartományi kormányok tagjaira és „cinkosaira”. Ez a bíróság fogja majd megállapítani azt, hogy az illetők nem követtek-e

el jogsértést, vagy népellenes cselekményt?

A vádat erre a célra kinevezett birodalmi biztos emeli.

A bíróság által bűnösnek talált egyéntől a belügyminiszter megvonhatja a német állampolgárságot s emellett jóvátétel címén a Német Birodalom javára lefoglalhatja a vagyonukat.

A bíróság tagjait maga a birodalmi vezér nevezi ki, a birodalmi belügyminiszter javaslatára.

Ez a bíróság minden eddigi híresztelésekkel szemben Bécsben fog székelni.

sokon maga a nép, amely egyedül hivatott és jogos a döntésre, elsodorhassa ezt a lehetetlen pártot, elhöz legalább az ellenzéknek kelene megmutatnia programjában és célkitűzéseiben azt a jövődőt, amelyhez a nép milliói szavazataik leadásával igazodhatnak.

Hogy miért gondolunk itt legelső sorban a Kisgazda Pártra, ezt legelőször is azzal kívánjuk igazolni, hogy a többi ellenzéki frakciók egyáltalában nem alkalmasak arra, hogy a magyar milliók maradtak utánuk mehessenek. A Szociáldemokrata Párt elkorhadott és kivénült, ma már szinte tűrhetetlen és a nemzet testéből kivetendő világnézeti beállítottságánál fogva még csak szóba sem jöhet. A polgári pártok közül majdnem hasonló sorsra érdemes az u. n. demokrata és radikális pártok szerepe, akik már az eddigi népi tevékenység szerint is teljes elmulásra és végleges felszámolásra értek meg. Az u. n. Keresztény Párt, akár fővárosi, akár vidéki csoportjaiban, olyan siralmas szerepet vitt az elmúlt két évtizedben, értelmellenül ragaszkodva a Habsburg-legitímus és a monarchia eszméjéhez, amelyeket ma már a történelem könyörtelenül lehengerelt, annyira nem mutatla a história felemelkedés jeleit, annyira eltávolodott a néptől, a milliók érdekeinek felismerésétől, hogy egyáltalában esoda, hogy még néhány múzeális tárgyként ittmaradt tagjával képviselve van a parlamentben. Alig lehetne tehát a józan logika szerint másra gondolni, mint ennek az agrár többségű országnak agrár millióira és a hozzájuk kapcsolódó, velük azonos érdekű tömegekre — intellektuálisokra — támaszkodó hatalmas agrár pártra. Arra az agrárpártra, amelynek lennie kellene és nem arra, milyen a mai Kisgazda Párt.

Altalában nem ideális, ha egy politikai párt osztályokra, érdekcsoportokra, vagy foglalkozási ágakra támaszkodik. Az agrár Magyarország azonban már csak azon az alapon is létjogosultsága lenne egy hatalmas és többségben kormányra-képes agrár pártnak, mert az országnak nagy többsége agrár foglalkozású és érdekű; és mert kétségtelen, hogy a hatalmas és színmagyar milliókat magában foglaló párt jogosult lenne ezeknek a népmillióknak érdekében berendezni ezt az országot minden vonatkozásban. Már csak a többségi elv alapján is. Kétségtelen az is, hogyha lett volna, vagy támadna ebben az országban egy olyan hatalmas, átütő erejű egyéniség, aki történelmi megalátsággal és az egész nemzet érdekében való történelmi célkitűzésekkel, de elsősorban ezekre az agrár milliókra támaszkodva és azoknak sorsa felemelését kezébe véve állna ki, akkor ezek a milliók, felismerve a hivatott vezéregyéniséget, elemi, elsodró erővel mögéje állnának.

Erdemes lenne mélyebb alapon foglalkozni azzal a kérdéssel, és oknyomozóan kikutatni, hogy miért nem alakulhatott meg nálunk egy ilyen hatalmas agrár-többség? Talán az egyik ok az, hogy a birtokmegosztás hajlatlan szélsőségei miatt olyan szakadékok állnak fenn a szélső birtokoskategorikák között, hogy érdekeik akár-hány helyen homlokegyenest ellentétesek, úgyhogy még világnézeti is szélsően elütéses táborokba sorolják őket. A másik ok bizonyára

az, hogy az az agrár középréteg, amely a két szélsőséggel összekapcsolni, vagy legalábbis az alsó milliókat vezetni is a felső százazrekkel, vagy ezekkel összehozni képes lenne, teljesen hiányzik. A középbirtokú tömegek hiányoznak nálunk, a ki nem egyenlített szélsőségek hazájában. A középbirtokosság — nyugodtan mondhatjuk birtokos nemesség — amelyen pedig századokon át nyugodott ennek az országnak sorsa s amelyen nyugodnia kellene ma is, és amely tradíciójával, nemzeti beállítottságánál és a múlt században is fényes példákval megmutatott önzetlenségénél, tehetségénél fogva is hivatott lenne ennek az országnak vezetésére, — de mindenestre leg-hivatottabb lenne az alsó népmilliók vezetésére, — éppen azért, mert elvesztette földjét és a lekellen hivatalkba szorulva elvesztette a néppel való kontaktust, a magyar milliók sorsának átérzését, a végzetes és törvényszerű sorsközösségnek azt a tudatát, amely még nagyatyáinkat is átfűtötte és történelmi feladatokra képessé tette, ma egyik feladatának sem képes megfelelni.

Szinte szerencse, hogy ilyen körülmények között, már az elmúlt félszázadban az elesett alsó népmilliók nem váltak lelketlen agitátorok prédájává. Egyenesen esoda az, hogy ha lelkes és derék magyar urak és állatok lelkiismeretesen kitűzött célok mellé nem állhattak oda a népmilliók, hogy akkor elesettségükben nem fordultak nemzetfelforgató tanok és azok hirdetői után. Egyik fő ok, amiért hálásaknak kell lennünk a béketűrő, szenvedő, de mégis józan, türelmes és kitartó milliók iránt és sorsuknak intézését, mint a legnemzetfenntartóbb elemét, történelmi gesztusokkal, nagy és átfogó erővel kezükbe vennünk.

A legfigyelemreméltóbb kísérlet volt, közel húsz évvel ezelőtt, amikor a józan és bölcs, minden tekintetben hivatott parasztvezér: Nagyatádi Szabó István és a parlamentbe bekerült ötven-halvan

híve, a lánglelkű Ottokár püspök, ennek a még nem is eléggé méltányolt lángeszű magyarnak ihletett közbenjöttével is, kezét fogott a régi világból ittmaradt, de modern és világos fejű nagyagrár-vezetőkkel, hogy együtt alapítva egy hatalmas agrár pártot, történelmi lendülettel emeljék fel ezt a borzalmasan legázolt nemzetet és országot. Históriainknak egy fejezetét fogja képezni, hogy miért nem sikerült hatalmas elgondolásuk, kik akadályozták és gáncsolták el azt és milyen célokért? Mindenesetre, ennek a még élő és elmúlt generációnak egyik legszebb magyar emberpéldánya, típusa az európai műveltségű, faján-népét szíve vérével szerető, páratlan jellemű és kivesző fajú dunántúli magyar úr, Gaál Gaszton vette kezébe az elárvult agrár gondolat és — az elárvult falusi nép — ezeknek a nemzetfenntartó népmillióknak sorsát és összezsugorodott pártjuknak újjászervezését, hasonló magyar birtokos urakkal (Farkas Tibor, Erdélyi Aladár, stb.) s a mutatóban megmaradt néhány parasztképviselővel.

Gaál Gaszton a sors elszakította tőlünk s a nagyrahivatott párt élére, egy főképp külpolitikai képességekkel ékes politikus: Eckhardt Tibor állt, aki azonban a mai napig nem tudta pártját sem megnövelni, sem a történelmi célkitűzésekhez méltóan beállítani, vagy képviselni. Egy mentsége van. Az, hogy mindennek felett vajónak látta esztendőig a becsületes és ülkes választói törvény megalkotását. Ennek érdekében kifejtett tevékenységét — aktív, vagy passzív magatartását — méltányolni kell. De nem mentheti semmi ezt a pártot, hogy amikor a történelem erejével új, hatalmas eszmeáramlatok sodrába kerültek a magyar milliók, amikor a nemzetiszocialista vagy fasiszta, nemzetformáló és történelmet ajakító eszmék természetesen nálunk is hatni kezdek, nem tudta felismerni azt a határozott nemzeti és jobboldali szociális irányt, amely felé elhatá-

rozottan és gondolkodás nélkül lépnie kellett volna s ahova a magyar milliók kétségtelenül követték volna. A legutóbbi idők — amikor éppen emiatt pártjának egy részét is elveszítette — megmutatták, hogy csak a nemzeti és jobboldali szociális irányban lehet haladni. Még az eltespedt, kivénült, elkorhadott, jórészen liberálistan fertőzött kormányzó-párt is kénytelen volt a roppant történelmi erők hatása alatt, már a Darányi-kormány idején, jobbra fordulni és megjósolhatjuk, kénytelen lesz minden párt ebben a jégben megújódni. Ezekben az időkben a Kisgazda-párt tévőzva és balkezesen, nem ismerte fel a helyes utat. Pedig a sorsfordulati kényszerítő erővel és kikerülhetetlenül itt áll előtünk, az egész mai magyar generáció előtt.

Jaj ennek a nemzetnek, ha fel nem ismeri, hogy merre mutat vezérítő csillaga, hogy melyik az út, amely kiveteli a trianoni éjszakából egy napsütésesebb jövő felé.

Kire járulna ennek az útnak felismerése, a milliók sorsának megmutatása, ha nem azokra, akik a népmilliók nevében óhajtanak ugyanezen milliók elé lépni a választások küszöbén?

Ha fel nem ismeri most egyik párt sem, hogy mik a kötelességei ezekben a rendkívül súlyos időkben, akkor szinte kétségbe kellene esni ennek a nemzetnek a jövőjén.

A nemzet azonban örök és ösztöne jobb mint a politikuskoké. El fogja sodorni mindazokat, akikről megérzi, hogy üres jelszavakkal állnak eléje, hogy csak önmegdöklő, vagy pártérdeküket nézik. Lehetséges, hogy egy átmenet jön, amikor talán nem a legmegfelelőbb emberek fognak bekerülni a parlamentbe; de bizonyos, hogy ha a mai vezetők át nem érzik a népmilliók szükségleteit, ha meg nem értik az új kornak követelményeit, akkor új vezetők fognak támadni és bizonyosan lesznek közöttük igen sokan, akik méltóbbak lesznek a nemzet vezetésére.

y. s.

Az EPOL és az álláshalmozás

Igen helyes az EPOL állítása, hogy a magyarság jövője a sokgyermekes családok ismeretlen hadseregén nyugszik. A legutóbbi tíz esztendő statisztikai adatai szerint 2 millió gyermekkel született kevesebb a normálisnál.

Ez egy olyan hatalmas kiesést jelent az ország jövője szempontjából, hogy ez ellen, illetőleg a gyermekek születése előmozdítása céljából minden eszközt meg kell ragadni, hogy a hatalmas arányú születéscsökkenésnek további visszacsúszása megakadályozható legyen.

Az EPOL erejének megfeszítésével dolgozik a többgyermekes családok megsegítésén, nagy propagandával és hasonló egyebekkel kísérletezik, de eredmény eddig nem nagyon mutatkozik. Igaz ugyan, hogy még csak kezdetén járunk ezen propagandának, de propagandákról már éppen eleget tudunk s propagandából sem a kevés, mégkevésbé a sokgyermekes családok megélni nem tudnak.

A propagandának akkor lesz hatása, ha nyújtanak is valamit annak előmozdítására, hogy gyere-

kek szülessenek. Ennek pedig az előfeltétele az, hogy a nősülendők biztos egzisztenciára találjanak. A biztosító egzisztencia pedig sajnos ma legalább a fiatalság körében egy nyugdíjas állást jelent, mert a nyugdíjas állásokkal kapcsolatban reménykedik a fiatalság, hogy a szerény fizetésük mellett még esetleges más elfoglaltságot is találhatnak, ami pótolná azt a fizetéstöbbletet, mely egy szerény család megélhetését behiztosítaná. Ebből az következik, hogy a fiatalság az idősebb generáció tevékenységén okulva már ma is arra gondol, hogy ha egy állásból nem is, de két-három pozícióból esetleg már elég jól meg tud majd élni.

Nem esoda, ha a fiatalság így gondolkodik, amidőn úton-útfélen nem találkozik mással, mint álláshalmozással és olyan egyénekkal, kik mind nyugdíjaztatásuk után olyan hatalmas új állásokba kerültek, mely új állásukban havonta megkeresik nyugdíjuk egész évi jövedelmét. S mondhatni, hogy ez oly általánossá lett, vagy talán divat, hogy úgy állami alkalmazottak és politikai megbízatással

bíró egyének előző pozícióik elhagyása után és alatt is, olyan kiindós és búsás jövedelmet biztosító magán, vagy részben állami gazdasági, vagy hasonló alkalmaztatásban kerülnek és így kiszorítják a fiatalokat, akik megéltetés hiányában nősülni nem tudnak.

Rendeteg olyan hely van, ahol direkt nyugdíjas tisztviselőket keresnek, mert a nyugdíjaik pótlására meg elégszenek kisebb javadalmazással, nem törődnek azzal, hogy a fiatalság elől elveszik a kenyert s így az állások elnyerésében a fiatalssággal konkurálnak.

De ha végig nézünk az egész gazdasági fronton, ugyanezt tapasztaljuk. Alig akad olyan magánvállalat, amelybe ne élne egy nyugdíjas állami tisztviselő, akár egy miniszter is. A földbirtok rendezése is igen lényeges kérdése a születések előmozdításának, természetesen ez kapcsolatban kell, hogy legyen a nagybirtokok parcellázásával és a hitbizományok megszüntetésével. Addig, amíg ezek a komoly lépések meg nem történnak, addig az egész egyke eleni küzdelem merő ábránd marad.

LEVÉL TILDY ZOLTÁN BESZÉDÉRŐL

T. Szerkesztő úr.

A Kisgazda Párt augusztus 19-én országos nagy választmányi ülést tartott. Ezen Eckhardt Tibor igen szép és nagyarányú beszédet mondott, amint hogy Eckhardt beszédjei, mindig rendkívül érdekesek, ha ezt a beszédet a párt komoly tettekkészsége is követné és a párt felvenné a jelenlegi rendszer hibáival szemben a harcot, dolgozna a parlamentben és dolgozott volna az utolsó két esztendő alatt s vállalt volna szélesebb felelősséget az agrár elgondolásokért, akkor lehetne kilátás arra, hogy az agrár elgondolások biztosíttassanak és a nemzetfentartó elem a magyar parasztság sorsa jobbra forduljon.

Eckhardt előtt Tildy Zoltán beszélt. Beszédjének csak egy mondatával foglalkozunk, de azzal foglalkozunk kell.

Azt mondta, hogy szerinte egyesek meggondolatlanul kiváltak a pártból. Legkevésbé hivatott arra Tildy Zoltán, hogy ilyen kritikát nyilváníthasson, mert hogyha a pártnak belső válsága van, hogy a pártból hiányzik a bajtársias küzdő viszony, hogy a pártban klikkek alakultak ki, ezt elsősorban Tildy Zoltán önmagának tudja be.

Igaz, egyeseknek ki kellett válniuk a pártból, nem a programtól elválni, hanem abból a pártból kiválni, amelyben ma Tildy Zoltán, Auer Pál és társai játszik a vezető szerepet. Emiatt Tildy Zoltán magának tegyen szemrehányást. Ne reméljen, hanem harcoljon a kisgazdapárt. A lábhoz tett fegyver nem használ, a nyilások támadása nem segít és komoly eredményes előbbvittele a független kisgazda eszméknek csak így valósulhat meg. Gaál Gáspár halála óta nem halad előre, a pártban klikk diktatúra van, ahol a nép embereinek sokszor igen kevés a szavuk.

Egy olvasója.

Helyes és egységes külpolitikai köz- vélemény

A közvélemény helyes vagy helytelen kialakulása döntő jelentőségű a nemzet életére. Nemzeti katasztrófának sorozata a közvélemény adott helyzetekben helytelen illetőleg nem egységesen kialakultságának következménye volt. Az okok részben a faji pszichében találhatók. Annak hibái, de eredményei is előidéző okai a végzetes jelenségeknek. Természetesen a belpolitika alkotmányos formák között nem állíthatja fel követelményül a közvélemény egységét, de külpolitikai téren még parlamentáris érásban is parancsoló követelmény az egységes közvélemény.

Visszatérve a faji lélektani okokra, ezek legtöbbike valóságérzékünk fogyatékossága, amelynek folytán a jelenségeknek nem tulajdonítunk megillető súlyt és jelentőséget, másodsor a felelősségérzet korlátoltsága, amelyből kifolyólag egyénileg helytelen állásfront Franciaországra.

foglalásunk következményeit bagatellizáljuk. Harmadsorban: Helytelenül alkalmazott túlzott humanizálás, amellyel a látszólag gyengébb vagy elnyomott mellé, más szempontokat félretéve, odaállunk. Természetesen nemzeti társadalmunk tekintélyes része e hibákon képes túllenni magát s fel fogásának kiegyensúlyozott viszonyok között a túlsúlyt biztosítja is. De éppen kritikus helyzetek előtt a közvélemény meg szokott bomlani s a társadalom fent jelzett hibás lelki alkotási része kezd a vezérszólamot átvenni.

E megállapításokra az a cikk ad pillanatnyilag alkalmat, amely a lap hasábjain a múlt héten Japán elveszté a háborút cím alatt megjelent. A cikk írója érzelmileg kínai oldalon álló író tollából ered, kinek jóhiszeműsége kétségtelen, de kihatásában annak megnyilvánulását helytelenítem. A cikk elolvasása után a legtöbb gyanútlan olvasó azzal az elégtellettel teszi le az újságot, hogy az erkölcsi igazság végül is diadall arat s Japán megérdemelt leckét kapott. Örül a vereségnek, épúgy örül, mint cseh szomszédunk vagy a bolsevizmus tanács köztársasága és azok katonai szövetségese a nép-

Annak a tételnek az érvénye alapján, hogy ha két mennyiség egy harmadikkal egyenlő, akkor egymással is egyenlő, a cikkíró és sok olvasója felfogásban egy nevezőre jut külpolitikai tekintetben azokkal, akik Trianonban lehóhórtak bennünket és amikor Japán vereségén triumfál elszakított testvérei szenvedéseinek meghosszabbítása felett is örömtüzet gyújt. Loyd George szerint nincs a világnak ma olyan jelentéktelen külpolitikai eseménye, amely ne bírna kihatással a földgolyó legkisebb vagy legnagyobb államára is. — A legérzékletlenebb magyar előtt sem lehet tehát közömbös, hogy egy olyan hatalom akcióképtelenné válik, amely a nemzeti életünket megcsönkítő és megbénító állandósítani akaró cseh impériumnak, illetve annak támaszának az orosz bolsevizmusnak halálos ellensége. — Hiszen nyilvánvaló a japánok kínaiak elleni akciójának célja, amely amely biztosítani akarja magát egy kínai háttámadás ellen akkor, mikor az oroszral való nagy leszámolás bekövetkezik és egyben kimeríthetetlen hinterlandot biztosít nyersanyagutánpótlás céljára ugyanerre az eshetőségre.

Félre tehát a helytelenül alkal-

mazolt humanizmussal, amely nem nala és faji értéke egyike a legkevésbére becsülteknek, amit bizonyítani próbálnak a többi sokaké az abesszínerekre, hisz a kínaiak erkölcsi színvonalát, hogy Amerikába való beszivárgásuknak minden ottani állam elcsúsztatva fogva gátat vetett.

Különbözik pedig annak a nemzeti szociálista intézkedésnek, amely külpolitikai iskolázottságban részesíti az ifjúságot, nálunk is érvényt kellene szerezni és ezáltal a nemzeti közvélemény egysége külpolitikai téren megvalósulást nyerne.

Lapunk múlt számában a New-York Times közlése alapján ismertettük az amerikai polgárok többségének felfogását, amely szerint Japán el fogja veszíteni a háborút.

Bár külpolitikai közleményeinknél arra helyezünk súlyt, hogy minden állásfoglalást megismerjenek lapunk olvasói, e cikkre küldött közleményt már csak érdekessége okából is közreadtuk.

Szakad a gyűrű

Megszűnnek Trianon katonai korlátozásai

A kisantant elismeri katonai egyenjogúsításunkat

Az olasz lapok bledi jelentésük közölnék, amely szerint a kisantant-tervezetleten, hála Sztójadinovics miniszterelnök erélyes fellépésének, Prága engedett és hozzájárult a trianoni szerződés katonai záradékainak eltörlesztéséhez és a Magyarország köztendő kétoldali megegyezések elvéhez, amelynek értelmében a három kisantant állam külön-külön, önálló megítélés szerint, önálló megegyezéseket köthet Magyarországgal.

Az összes számottevő angol újságok oldalas cikkeiben számolnak be a bledi konferencia ered-

ményéről. Érdekes, hogy ugyanazok a lapok, melyek eddig Magyarországot soha nem szerepeltették önálló és számottevő hatalomként, most egyesapásra nagyhatalmi tényezőnek lüktetik fel a Dunamedencében, melytől egész Közép-Európa jövője és békéje függ.

A Daily Mail nagy barátunk, Lord Rothermere lapja, óriás betűkkel hirdeti, hogy szomszédaink jövő viszonya minden esetre attól függ, hogy milyen lesz a magyar kisebbségek sorsa az érdekelte államokban.

A Times szerint Csehszlovákia

olyan engedményeket fog tenni a magyar kisebbségeknek, melyek messze felülmúlják mindazt, amit Románia és Jugoszlávia nyújtott eddig a magyaroknak.

Az olasz Massagero írja: »íme egy újabb békeszerződés, mely összeomlott.«

A Popolo di Róma jelentése szerint a bledi megegyezés teljes elégtelét nyújt Magyarországnak, de nagy elégtelét jelent Sztójadinovics jugoszláv miniszterelnöknek is, ki hathatósan közreműködött, hogy ez a megegyezés létrejöheszen.

Szállasi három évi fegyházbüntetését helyben hagyta a Kuria

Augusztus 24-én hirdette ki a Kúria ítéletét Tőreké tanácselnök, melyben a főügyész és a védő semmisségi panaszait elutasítva, a 3 évi fegyháza szóló táblai büntetést jogerőre emelte s az előzetes letartóztatás beszüntetését a Törvényszékre bízta.

Az ítélet indoklásában kimondta a Kúria, hogy Szállasi panaszos uralom bevezetésére törekedett, ténykedése súlyos támadás az alkotmányunk alapjainak ellen. Ha sikerült volna neki a közhatalmat saját kezébe kaparintani, az ország alkotmányát egyszemély uralma váltotta volna fel s így az állam és a társadalom rendjét alapjaiban megrendítette volna. Megállapította a Kúria, hogy az

1921. évi III. t. c. 1. §-a, minden mozgalom és szervezkedés ellen védi az állam és társadalmi rendet, mely ennek megsemmisítésére, vagy valamely társadalmi osztály kizárólagos uralmának létesítésére irányul, tehát nemesak a kommunisták ellen.

Enyhítő körülménynek vette a Kúria, hogy a vádlott tisztánlátását zavaró, politikai rajongás készítette tettének elkövetésére.

Élkészült a Szent István törvény

Szent István első királyunk emlékére, halálának 900. évfordulója alkalmából augusztus 18-ára Szé-

kesfehérvárra a képviselőház mindkét házát együttes ülésre összehívták, amellyel a kormány által elkészített Szent István emlékével megőrkítő törvényjavaslatot tárgyalták le.

A javaslat megemlékezik Szent István halálának évfordulójáról, kiemeli hatalmas országalapító munkáját, a kereszténység felvétele és kegyeletes szavakban áldoz emlékének.

A törvény négyszakaszos. Az első szakasz kimondja, hogy Szent István emlékével az országgyűlés törvénybe iktatja, a második szakasz Szent István napját nemzeti ünnepé nyilvánítja. A harmadik szakasz arról intézkedik, hogy a Kuria minden Szent István napján teljes ülést köteles tartani, amellyel az Árpád kori törvényt napok mintájára elvi határozatait, jogegységi döntvényeit nyilvános ülésen hozza meg.

A negyedik szakasz a törvény azonnali életbeléptetését rendeli el.

Eltűntek a debreceni választók

Óriási megdöbbenés a polgárság körében

A debreceni városházán közszemlére tett választói névjegyzékek óriási meglepetést és felháborodást keltenek a debreceni polgárság körében. Ugyanis

Debrecen város választó polgárainak száma az addigi 43 ezerről 29 ezerre szállott le az új névjegyzék tervezetben.

A választójogosultság kérdésében döntésre jogosult szerv működése jogosan váltotta ki a választó polgárok széles rétegeinek megdöbbenését.

A törvényhatósági bizottsági gyűlések évtizedeken át volt tagjai, olyanok, akik jelenleg is tagok, hosszú idő óta a városban lakó, eddig választó-

joggal bírt ügyvédek, orvosok, maradtak ki a névjegyzék-tervezetből. A város főutcáján, a Ferenc József-úton van olyan kétemeletes ház, amelyben egyetlen választót »találtak« az ott lakók között.

A törvényes rendelkezések szerint a hatósági közegeknek meggyőződést kell szerezni a számláló lapon feltüntetett adatok valóságáról (500-1938. B. N. 9. §. 6. pont.)

Kétségtelennek látszik, hogy az adatokból, a meggyőződés során, 11.000 választónál nem merülhetett fel kétség s nem utasítható el 11.000 választó, a hatósági közegek által, igazoló irataik beszerzésére,

mert az eddigi választójog elvesztése miatt izgalom már akkor jelentkezett volna.

A névjegyzék tervezet megtekintésére szolgáló helyiség is, a városházán, oly szűk, hogy képtelen befogadni az érdeklődők tömegét és így a névjegyzék korrigálása technikailag is úgy megnehezült, hogy ha ezen a helyzeten nem változtatnak, szinte lehetetlenné válik.

A mai népi politikának nem lehet az a célja, hogy az eddigi választójoggal rendelkezők, ilyen nagy tömege, kizárassék a jogból és segíteni kell a népnek abban, hogy a törvényes jogait biztosíthassa.

Sürgős intézkedés kell ide.

Az árkormánybiztos harca a drágaság ellen

Letörlik a magas lakbéréket és a tűzifa árakat

A falu népén is segít az árkormánybiztos

Laky Dezső dr. műegyetemi tanár az ellenőrzéssel megbízott kormánybiztos már több, mint öt esztendő óta foglalkozik árkérdésekkel és az így szerzett tapasztalatait hozta kormánybiztosi állásába. A kormánybiztos rendkívül széles hatáskört kapott.

Elsősorban a kenyérárakat szabályozta a közönség érdekében, de soha nem hagyta figyelmen kívül a kenyéripár szempontjait sem. A malmokat ügyesen kényszerítette, hogy a kisebb sütőüzemeknek kb. 90 waggon olcsóbb kenyérlisztet adjanak. Ezzel csökkentették a kenyérárakat.

A 2 filléres árcsökkenést egy év alatt 1.800.000 pengő megtakarítást jelentett a közönségnek.

Nagyon üdvös intézkedést helyezett kilátásba az árkormánybiztos a szegény falusi nép megsegítésére is. Elsősorban a népvevő rádiók árát szabályozta a kormánybiztos. Ezek ugyan már a tavalyinál 10 százalékkal olcsóbbak voltak. Itt további 6 százalékos árcsökkenés állott elő. Tervezi Laky Dezső kormánybiztos, hogy

a rádió előfizetési díjak leszállítását fogja javasolni egy bizonyos lélekszámmal kisebb lakosú községek javára.

A kormánybiztosság eredménye a bőr és cipőárak 8 százalékos csökkentése, a cemenárak leszállítása, a papír és nyomtatvány-

árak 8-13 százalékos árcsökkenése és a budapesti autótaxis 5 filléres alapdíj leszállítása is.

Az árkormánybiztos állandóan figyelemmel kíséri a jövőben a

malmok liszt ár politikáját és a kenyérárak országos kialakulását. A legközelebbi program a lakberek alakulásának megfigyelése.

A fenyegető tűzifadrágaság ellen is harcot indít a kormánybiztos, aki egyébként most dolgozik a cukorgyártás költségeinek megvizsgálásán is.

A húsárak rendszeres vizsgálatát állandóan napirenden tartja a kormánybiztosság, melynek működését az ország közönsége is élénk figyelemmel kíséri.

KÖZGAZDASÁG

A szérumkartel nyeresége 700 %-os, Mi az oka a szérumok drágaságának?

Laky Lajos dr. árkormánybiztos most rántotta le a leplet a szérumkartel árdragításáról. A Philaxia rt.-ről van itt szó? Ez a részvénytársaság, a szérumgyártást, monopolisztikus jelleggel 1934-ben Kállay Miklós minisztersége idején kapta.

A diftéria szérumtermelő intézetét, az azóta már jobblétre szenderült népjóléti minisztériumtól majdnem ingyen vette át, 1923-ban, ugyancsak a Philaxia rt., melynek háttámogató két nagy bank húzódik meg.

Azóta egészen napjainkig szinte ellenőrzés nélkül termelt és drágított rendületlenül, még pedig olyan sikerrel, hogy a szérum ára 1923-tól 1938-ig 700 százalékkal emelkedett.

1934-ben Kállay Miklós 10 évre szóló monopóliumot adott a szérumkartelnek és ez a monopólium ma is érvényben van.

A Független Szemle rámutat arra, hogy a monopólium megadását megelőzően, szérumgyártási engedélyért jelentkezett valaki, mégpedig azzal a feltétellel, hogy ő a kartel 2 P-s árával szemben 55 P-ért hajlandó adni a fontos tö-

megelő anyagot. Nem tudjuk, miért nem adták meg ennek az ajánlattevőnek a gyártási engedélyt, hanem egészen más úton keresték „megoldást.”

Ez pedig az lett, hogy kizárólag a már meglévő gyárak, élén a Philaxia rt. kapja a szérum előállítás és értékesítési monopóliumot, ennek ellenében azonban kötelesek leszállítani az árakat és átvenni a deficites állami szérumüzemet. Olyan közérdekű volt ez az ajánlat, hogy lehetetlen volt el nem fogadni. Teljesítette tehát a kormány a kartel óhaját és keltséges nemzeti ajándékot adott neki:

1. Tízéves monopóliumot minden verseny kizárásával.

2. Ajándékba adta az állami szérumgyártást, miáltal a verseny végleg megszűnt, amit esetleg az állami üzem még folytathatott volna.

A kartell, miután ezt a két nagy ajándékot zsebre vágta, nagyelkűen leszállította az árakat 72 pengőről 62 pengőre. Tudni kell, hogy a termelési költség, mindent számítva, mindössze 25 pengő.

Egy másik szérumnál, a vírus oltóanyagánál, 40 P-s befektetés mellett 185 pengőt keres tisztán,

míg a vaccinánál, vitágrekordot ért el a drágítással.

Ennél a cikknél a kartel tiszta nyeresége 700 százalék.

Egyedül a pestis-szérumnál 2 millió pengő évi haszon jelentkezik a kartel részére, mely a tízéves monopóliumot számítva 20 millió pengő tiszta nyereséget jelent.

A sertésorbáné oltóanyagából 3 ezer liter fogy el évi átlagban, literenként itt is 44 pengő tiszta haszon jelentkezik.

Indokolt tehát, hogy mielőbb ki vegyék ezt a nagyon fontos üzemet is a kartel kezéből, mert csak úgy lehet megmenteni azt a — statisztika szerinti — évi 60-70 ezer darab sertést, továbbá a rengeteg lovat, szarvasmarhát és juhot, mely mind azért pusztul el, mert megfizethetetlen drága a szérum.

A Szent István Ártéziforrással kapcsolatos elgondolások

Amint tudjuk, hogy örvendelese befereződtek a fűrészi munkálatok, melynek az eredménye 3000 liter per centként 74-76 fokos ásványvíz.

Ennek a víznek a felhasználására már különböző elgondolások merültek fel. A kút melletti Szent István Fürdő vízzel való ellátása, valamint fűlése, ugyancsak egy kórháznak a felállítása, mely ezt a vizet használná fel.

Legújabbán viszont egy tőkés csoport az után érdeklődik, hogy lehetséges volna-e a Weingruber Kávéház helyén egy modern szállodát építeni, amely egy csarnokkal összekötöttségben állana a Szent István Fürdővel, ami természetesen a fürdőknek a jövedelmezőségét is emelné.

Természetesen ők is arra gondolnak, hogy a szálloda fűtését ez a most feltárt forrás látná el.

Értesülésünk szerint ez a szálloda bel- és külföldi tőkével épül fel, kb. 7-8 millió pengő költséggel. Mindenesetre örvendelés volna, ha Budapesten egy absolute modern új szálló létesülne, azon az igen szép környéken, s ez új látványossága lenne fővárosunknak.

A Nemzeti Kisgazdapárt gyűléseit betiltotta a kormány

A Nemzeti Kisgazdapárt Pestvármegye különböző községeibe, tömeggyűlési engedélyt kért, de a kért engedélyeket a járási főszolgabírók következetesen elutasították. Az elutasító végzések az elutasítást, a legkülönfélébb módon indokolták; az egyik a karhatalom hiányára hivatkozott, másik szerint a rendelkezésre álló udvart nem találta megfelelőnek gyűlés tartására. Volt olyan elutasítás is, mely szerint a kérelem azért nem volt teljesíthető, mert a kérvény nem volt szabályszerűen kiállítva.

A betiltásra vonatkozólag Matolcsy Mátyás, a belügyminisztériumban, azt a felvilágosítást kapta, hogy a Belügyminiszter, a nagy munkaidőre való tekintettel, politikai gyűlésszünetet rendelt el, augusztus 28-áig.

Nagyarányu adólelet Pallavicini Károly örgrófnál

A pénzügyigazgatóság revizorai hosszú időn át tartó vizsgálat során nagy összegű leletet találtak a sövényházai ötvézer holdas birtokkal kapcsolatban. A bizottság nem kevesebb, mint 912.891 pengő hiányt állapított meg. Min-

denesetre jellemző ez az állapot a nemes örgrófra annál is inkább, mert annak idején, amikor Matolcsy Mátyás interpelláció keretében felhívta a pénzügyminiszter figyelmét a visszaélésekre, a sövényhá-

zai adóügyi jegyzőt hirtelen elme-gyógyintézetbe szállították. Ha akkor Matolcsy figyelmeztetését komolyan vették volna, nem érte volna a pénzügyi kincstárt ilyen nagy arányú károsodás.

Németországba repült a csongrádi főispán a magyar munkások látogatására

Mint ismeretes, tizenegyezer magyar mezőgazdasági munkás ment ki Németországba gazdasági munkára. Legtöbbjük az Alföldről és főképp Csongrád megyéből került ki.

Most a napokban katolikus, református és evangélikus lelkészek utaznak Németországba a magyar mezőgazdasági munkások lelki gondozására.

Vitéz dr. Bonczos Miklós, csongrád megyei főispán repülőgépen Németországba utazott, hogy az

ott dolgozó munkásokat meglátogassa és az ottani munkásviszonyokat a helyszínen tanulmányozza. Berlinbe érkezésekor az ottani hatóság hivatalosan fogadja és a már előkészített részletes úti program szerint hatósági kísérettel fogja az ország 32 helyén dolgozó magyar munkásokat felkeresni.

Bonczos főispán a Belügyminiszter, illetőleg a minisztertanács hozzájárulásával saját költségén utazik és szeptember 2-áig marad Németországban.

Az iparendedélyek és iparigazolványok kiadását ideiglenesen felfüggesztette a kormány

Képesített iparosok továbbra is kapnak iparendedélyt

A Budapesti Közlönyben megjelent a miniszterelnök 2850/1938. M. E. sz. rendelete, melynek 1. §-a szerint a további rendelkezésig iparigazolványt és iparendedélyt nem szabad kiadni.

Ez a rendelkezés nem érinti azoknak az iparigazolvány és iparendedély kiadására irányuló kérelmeiket, kik 1938 évi augusztus hó 15-e előtt nyújtották be kérésüket az illetékes iparhatóságokhoz.

A Független Szemle értesülése szerint, a fenti rendelkezés csak átmeneti jellegű. Ugyanis a kereskedelmiügyi minisztériumban most készítik elő azt a rendeletet, mely az iparendedélyek és az iparigazolványok kérdését, a zsidótörvény intézkedéseire akarja beilleszteni.

A zsidótörvény által megállapított 80:20 százalékos arányt, a jövőben, az új kereskedők és iparosok körében is meg fogják va-

lósítani és ezt a legcélszerűbben az iparendedélyeken és iparigazolványokon keresztül tudják végrehajtani. A rendelet kiadását az tette parancsolóan szükségessé, hogy az utóbbi időkben oly nagy tömegben folyomottak, új engedélyért, a kereskedelmi pályákról kiszorultak, hogy önálló ipari egységeiket alapító szándékkal veszélyeztetik a meglévő egységeiket.

A szesztanács elnöke Marschall Ferenc lesz

A Független Szemle értesülése szerint az új szesz törvény értelmében 18 tagú szesz tanácsot alakítanak, mely a szesz-monopóliummal kapcsolatban véleményező szerepe lesz a kormánynak. A szesz tanács elnökévé Marschall Ferenc dr. volt földművelésügyi minisztert nevezik ki.

MAGYAR NEMZET címen új napilap indult:

Pethő Sándor főszerkesztő vezetésével és Hegedűs Gyula felelős szerkesztő kiadásában.

Az új napilap, Petőfi Sándor Nemzeti dal című első kiadású betűtípusaiból állította össze a lap címét.

Ezzel akarja jelezni, hogy a szabadság eszméit lövellen vonalban hirdeti és az alkotmányosság elveit óhajtja megvalósítani.

Nagy várakozással tekint a magyar közvélemény az új napilap további működése elé, hogy Pethő Sándornak miként fog sikerülni Petőfi Sándor eszméinek kövételét.

Pest vármegye hódolata Kölcsey emlékének

Pest vármegye közönsége a Gyöngyösi Irodalmi Társaság rendezésében, gyönyörű ünnepség keretében ünnepelte Kölcsey Ferenc halálának századik évfordulóját.

Az ünnepen Keresztes-Fischer Ferenc miniszterelnök helyettes, gróf Teleky Pál kultuszminiszter vettek részt a kormány részéről. Schuller Dezső alpolgármester a fővárost képviselte.

Fáy István főispán nyitotta meg az ünnepélyt és a beteg Endre László a főispán nevében is üdvözölte a megjelenteket.

A főispán bejelentette, hogy a Kölcsey Ferenc emléktábla elhelyezési ünnepsége közbenjött akadályok miatt halasztást szenvedett, de egy későbbi időpontban, méltó formában fogják az emléktáblát elhelyezni a vármegye házában, ahol maga Kölcsey Ferenc, a Himnusz költője is lakott.

Gróf Teleky Pál ünnepi beszédet mondott. Majd Blaskovics Lajos főjegyző köszöntötte a kormány részvételt. Kölcsey arcképe alá helyezték a kormány koszorúját, majd Korniss Gyula a Magyar Királyi Tudományos Akadémia, Schuller Dezső a főváros koszorúját tette le. Koszorút küldött a Kisfaludy Társaság, a Szent István Társaság és a különböző vármegyék is.

A kegyeletos aktus után a vármegye ház nagytermét és a karzatokat is megtöltötte ünnepi közönség, egy gyönyörű ünnep emlékével gazdagabban távozott.

Előfizetési ára egy évre 6 pengő. Jogi személyeknek egy évre 25 P.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Hegymegi Kiss Pál.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
IV., Ferenciek-tere 9.

Budai Ferenc könyvnyomda.
VIII., Szűz-utca 5. Tel.: 141-234.

Petőfi Sándor

Írta: Horváth Béla

(3.)

Két fiatal hetyke legény ment el viháncolva a kerítés mellett az utcán. Az egyik gúnyosan így szól:

— Nézd csak komám, a vén mester hogy dédelgeli a porontyát. Urat akar dajkálni belőle!

Petrovics Istvánnak arcába szökött a vér, keze megfeszült és dühös haraggal ugrott ki az utcára a legények után. A legények elszaladtak, Petrovics undorral kiáltott utánuk:

— Gyáva kutyák! Ne kerüljétek a szemem elé. Az öklöm majd megmutatja nektek, hogy milyen vén vagyok!

Petrovics dörgő hangja meg rázta a házak apró ablakait és a kiállításra Petrovicsné ijedten futott urához. A kapuk alól és a zöldsalus ablakok mögül kíváncsi asszonyok bujtak az utcára. Kendős fejükkal bólogtak és

szidták a két suhancot, kik Petrovics uram lelkét gonoszul megbántani merték.

Lehoczky, a kövér városbíró, az utcavégi tanács házból, apró lépésekkel éppen ebédelni ment hazafelé. A nagy melegben álmosan szította pipáját és nagyon megijedt, mikor Petrovics kiállítását hallotta. Kurta lábával lassan a mézár-székhez ért és szuszogva szólt Petrovics uramhoz:

— Lassan a testtel, bérlo uram! Ne háborítsa kend mások békés nyugalma. Délidő van. Tán nem hallotta a harangszót? — kérdezte gúnyosan és kövér kezével ionhán a ház mellett emelkedő két templomtoronyra mutatott. — Ajtatos hívó emberek ilyenkor nem háborognak.

A városbíró e szavak után kezeit széles lépcsőn összekulcsolta, megállt és szuszogva nézett a mézár-szóra.

Petrovics uram is összefonta mellén izmos karjait.

Kemény nyakát megfeszítette és dühös arccal felelt a bírónak:

— Hogy ki és mi vagyok: rám tartozik. Hogy mit csinálók, az is

az én dolgom. Cifrább dolog láttam volna kend is, városbíró uram, ha megfogtam volna a két suhancot.

— Hallja-e kend, Petrovics, tudja kivel beszélek? — kérdezte a városbíró dühösen.

— Az ördögbe, hogyan tudnám. Kend városbíró, én meg mézár-szoros vagyok. Aztán nem szeretem, ha valaki ott kotorász, ahol nincs keresnivalója.

— István, nyugodj meg, lelkem, — csitította férjét Petrovicsné szelíden és aggódó arccal húzta be az utcáról.

— Csak ezt akartam mondani, — szólt még Petrovics a bíró felé és bement a háza.

A derék városbíró nagy meglepetésében levegőért kapkodott és széles mozdulattal törölte nagy kék kendőjébe homlokáról csurgó verítékét, aztán elindult és lélegző morogta maga elé:

— Megállj, nyakas tót! A tanácsülés elé adom a dolgodat és úgy kiforgatlak a mézár-szék bérletéből, hogy nem lesz, aká vissza-rakjon.

A kövér városbíró tüdeje zihált,

gurulva lépegetett a házak mentén és gömbölyű alakja lassan tűnt el a fák mögött.

Petrovics egész nap mogorva volt. Bosszankodott.

Estefelé a mézár-szék ajtaját behúzta. Keresztbe rakta a záróvasakat és az ajtót lelakatozta. Az asztalhoz is szótlanul ült vacsorázni. Kelletlenül evett és közben nagyokból sóhajtozott. Felébredt esendően tette elé az ételt és hallgatott, mert tudta, hogy Petrovics ilyen lelkiállapotban nem szereli a beszédet. Vacsora után lefeküdték.

Az éjszaka kínos és hosszú volt. Petrovics megbántott lelke nem tudott megnyugodni. Testét elöntötte a veríték, hánykolódott az ágyon. Elhatározta, hogy nem marad tovább Kiskörösön. Nem tűri a sok goromba durvaságot. Miért tűri az ostoba városbíró pöffeszkedését? Hiszen előtte nyitva állanak a városok kapui, Mindenütt lárt karokkal fogadják.

Végre úgy éjfél után, nagy törperegések közben, megnyugodva, hogy újra vándorolni fog elaludt.

(Folyt. köv.)